

## Wien, Österreichische Nationalbibliothek (ÖNB), Cod. 4313

Michael Denis: Codices Manuscripti Bibliothecae Palatinae Vindobonensis Latini Aliarumque Occidentis Linguarum. Vol. I. Pars II. Wien 1794.

1845

P O L E M I C I.

1846

quam igne cremaretur Viennae in Austria Anno 1528. totus factus errabundus pueros noluit confiteri, an saluentur uel damnentur, sed idipsum committendum esse misericordiae dei et eius omnipotentiae. Etiam Anabaptisimum semel abiuravit et reuocavit in Ciuitate belueticorum Zurich &c.

## CCCCCLXIV.

- 659 Codex chartaceus lat. Sec. XVI. Folior. 29. 4. inscribitur: *Colloquia privata Super publico colloquio pro concordandis nonnullis in christiana Religione controuersijs, nuper Vuormaticae cepto, Ratisbonae uero (quod faxit Deus Opt.) in Comitibus Imp. consummando. inter D. Fridericum Nau-seam, M. Philippum Melanchthonem, et M. Bucerum habita. Sequitur: Additus est etiam Catalogus Doctorum tam Catholicorum, quam Protestantium, Vuormaticae presentium. Verum Catalogus is in Exemplo non comparet. Denique infra haec adscriptum alia manu: Ex hoc Exemplari Viennae impressus est hic tractatus. Et adjacet mihi haec Impressio, quam tribus Exemplis seruat Bibliotheca Augusta, quamque, ut nec Locum, nec Annum praeferat, testimonio tamen Codicis, et characteribus Officinae Singrenianae noscendam in Supplemento Historiae meae Typogr. Vienn. vernac. descripsi. Colloquio publico Wormatiae initium datum est 13. Jan. 1541. inter Phil. Melanchthonem et Joh. Eccium Denis Codd. Theol. V. I. P. II.*

Moderatore Granvellano, finis impositus 17. ejusd. mensis, tractandis omnibus ab Imperatore Ratisbonam advocatis. Noster uero privatus congressus inter Viros supra nominatos, quibus accensendus D. Casp. Cruciger, incepit 19. Dec. 1540. in aedibus Joh. Frid. Aurinodii Doc. Theol. et Praedicatoris Eccl. Wormat. ubi Nausea e lithiasi aeger decumbebat. Constat is praeter oretenus ultro citroque dicta Epistolis Philippi ad Nau-seam III. Bucer ad Eundem IV. quarum ultimae maxime prolixae in Cod. et Impressis subditur: Respondisset ad haec omnia ipse D. Nausea, nisi preter omnium opinionem ob Imperatoris aduentum solutus fuisset Colloquij Conuentus, Die XVII. Januarij, Anno MDXXXXI. Atque hic fuit hujus, ut omnium, Colloquii eventus, in quo tamen humanitate et moderatione utrinque certatum est.

## CCCCCLXV.

- Codex chartaceus lat. Sec. XVI. Folior. 342. continet Scripta Polemica Johannis Felicis cujusdam Poloni O. M. quorum breuiter texemus Catalogum, cum iis immorari operae pretium non fit, unde et a Waddingo in Scriptt. Ord. sui praeteritus videtur. Epistola ad illustrissimum Regem Romanorum ac Boemorum Ferdinandum cum omnibus filiis suis, in qua Luthero offertur Monomachia: eo pacto ut victus decolletur

S s

## Wien, Österreichische Nationalbibliothek (ÖNB), Cod. 4313

Michael Denis: Codices Manuscripti Bibliothecae Palatinae Vindobonensis Latini Aliarumque Occidentis Linguarum. Vol. I. Pars II. Wien 1794.

1847

## C O D I C E S

1848

*colletur et omnino occidatur. Epistola e Capitulo Ordinis Brunnæ celebrato a. 1536. data ad Nostrum a Ministris Provincialibus Bobemiae F. Gilberto a Lubano et F. Antonio a Sprottha, qua rogatur, ut dimisso ad Infideles abeundi proposito in laboribus apostolicis Cadani persistat. Praeit Epigramma Constantini Selendberri Baccal. in laudem Felicis, adjunctis aliis in modum Versuum scriptis quidem, nihil tamen minus quam Versibus, quibus visis non possit non venire in mentem Diſtaminum rigmicorum inter Obscurorum Virorum Epistolas obviorum, atque his gemina per totum Codicem sparsa sunt. Sequuntur: Sacrarium Scripturarum siue Epistola ad Martinum Lutherum cum sua Luthera constans Parte Tragedica, Comedica et Argumentica. Scrutatorium quaternium, cujus Partes Theosebica, Evangelica, Theologica et Christianica. Antidotum pro cupientibus seruare mandata dei. Liber Birgitanus seu Excerpta ex Birgittae Operibus. Defensorium Magistri Petri Lombardi contra Lutherum. Duellum Iohannis foelicis cum Martino luthero alias libellus argumentatorius de quatuor scilicet de Arbitrij libertate Pape autoritate Ecclesie unitate Sacramentorum veritate, non sine praeviis Pugilum figuris linearibus horridis. Praemittitur insuper Epistola Imperatoris moderni Caroli Incliti Germani Regis foerdinandi, quae nihil est aliud, quam Scriptum Caroli in Con-*

*ventu Wormatiensi die 19. Apr. 1521. lingua Burgundica in Senatum Imperii missum, cujus in latinam traductio praesenti concinnior habetur apud Cochlaeum in Comment. de Aet. et Script. Mart. Lutheri edit. Mogunt. 1549. p. 34. f. Gemina item Franciscani Nostri ad Collegium Lipsiense increpatoria, quod Lutherum ejusque doctrinam foveat, in quarum posteriore, quae se ad certamen cum Luthero offert, haec legas: Remittetis mihi litteras vocatorias ad uniuersitatem vestram per talem nuncium, qui nulli alteri: sed in manus meas representet eas. Extra Civitatem Cadanam in Claustro fratrum minorum sancti bernardini inueniet me. Item: a quinquaginta annis (ut sum in religione) potius occupavi me in orationibus quam in aliquibus studiis &c. quod utique liquet. Duello subicitur Responsum breve Lutheri, quod, cum inscribatur: Martinus Lutherus Ecclesie lumen &c. non ab ipso met profectum putem. Datum dicitur: ipsa die Simonis et iude. Ex edibus D. martini lutheri Anno 1545. habetque adnexum Responsum Nostri non tamen ad Lutherum ipsum, sed ad Collegium rursus Lipsiense directum. Hanc deinceps velitationem excipit: Martinus lutherus contra conformitatum librum fratrum minorum, id est, hujus Praefatio Alcorano Franciscanorum Erasmi Alberi germ. et lat. adcommodata, cum Nostri Responso. Succedanea sunt: Ammonicio uniuersalis*

1849

P O L E M I C I

1850

*fulis Ecclesie ut stet firma sub pedibus summi Pontificis. Resolutio argumentorum utrum Heretici habeant Sacramenta Ecclesie, an non. Dialogus cum Martino luthero de nouem eius erroribus vel heresibus contra Euangelium solum. Confutatio scriptorum omnium martini lutheri; Et precipue quecunque scripsit contra vota monastica Et alia deo debita. Dialogo inclusa, in quo insulse Sapa futat et Papa confutat. Responsum Catholicum ad dogma Hereticum martini lutheri de instituendo pastore Ecclesiastico. Atque hic ceteris prolixior et ultimus contra Lutherum Tractatus est. A fol. 272. p. 2. habentur: Reprobatio omnium Errorum Gregorum hereticorum. Libellus busluther vocitandus Translatus de lingua bohémica in linguam latinam per Johannem foelicem polonium: Et correctus de vita et crematione Johannis de bussinecz Et Jeronimi de praga: per discipulum eorum conscriptus petrum de mladenevecz Qui fuit Notarius domini Johannis de chluma &c. Autorem hujus Relationis ignorasse videntur Editores Opp. Hussi, qui eam ex alia tamen Versione Tomo II. edit. 1715. p. 515. ἀναρτυρον inferuere. Αυτογεῶρον in templis Ecclesiae Boemicae legi solitum testatur Lupacius ad 7. Febr. qua die a. 1451. obiit Autor Petrus de Mladenevecz sive Mladonowicz Pastor aedis D. Michaelis in antiqua urbe Prag. Hussoque admodum carus, ut liquet e variis lo-*

*cis T. I. Opp. cit. Atque vel ex hac observatione colligi vellem, nihil veterum Scriptorum temere contemnendum aut abjiciendum esse, cum paene e quouis in literariam saltem Historiam lux aliqua defleci queat. Quod correctum ait Libellum J. Felix noster, interpolatum animadversionibus ejus intellige. In iis Poggius quoque Hieronymi Prag. laudator suo congiario non fraudatur. Sequitur: Libellus contra Johannem Persteynecki, cujus adscribo initium: Rogo ne imputetur michi tarda responsio ad viginti sex articulos Cuiusdam Johannis Persteinecki: Quos misit discernendos nobis Bohemis morauis polonis ac Ruthenis Qui sumus de vno linguagio quamuis in aliquibus sillabis mutatur: Vtrum sint Catholici an heretici, Quia venerunt in manus meas feria quarta post letare Anno &c. XLV. Et eadem hora cepi responsum dare quod ad omnes mitto vniuersitates — et quia nondum bene didici bohémice scribere. malui latino ideomate respondere &c. Articuli memorati ex Anabaptistarum et Picardorum Schola sunt. Nescio, an Autor sit Job. a Pernstein Baro Boemiae atque Moraviae, cujus mortem Lupacius ad 8. Sept. et Oct. anno 1548. nunciat. Improbatio quatuor articulorum bussitarum alias vuicclesitarum. Condemnatio Secte seu legis machometice. Demum: Ouilegium sermonum pro cruce signatis. Vides dici de Nostro posse: Manus Ejus contra*

1851

## C O D I C E S

1852

*tra omnes.* Quo magis mirum, nullam ejus mentionem fieri in *Annalibus Ordinis Min.* Nolis tamen aut joculari cum eo, aut ferius esse; dum enim jocatur, cantat: *Ecce luther martinus rudelius Rudis rudior Rudissimus Johannis de manswelt Rudelij filius;* dum serius est, *Lipsienses* Doctores increpat, quod tamdiu *Martinum lutherum* non occiderint. Vide *fol.* 14. et 172.

## CCCCLXVI.

<sup>627</sup> Codex chartaceus lat. germ. Sec. XVI. Folior. 288. 4. Congeries est variorum Scriptorum ad Controversias Religiosas hoc Seculo agitatae pertinentium, maximeque contra *Caroli V.* Formulam dictam *Interim* directorum, quae perlustrabimus. I. *Caroli V.* Mandatum germ. ad Episcopum *Ratispon.* qui tunc erat *Georgius a Papenheim,* ut referat, qua ratione *Interim* in ejus Dioecesi observetur, et urgeat observantiam. *Geben in vnser Statt Brussel in Brabandt den 12. Octobris. Anno 1548. vnser Keiserthumb im 28. Jare. L. d.*

II. *fol.* 3. Ejusdem Mandatum germ. de observando *Interim* ad Statum Equestrem Districtus dicti *am Kocher,* fluvium *Sueviae.* *Geben in vnser vnd des Reiches Stat Augspurg &c. 17. Julii 1548. Imperii 28. Regnorum 33. Subscripti Carolus. A. Perrenot. Jo. Obenbürger.*

III. *fol.* 5. Anonymi Scriptum germ. contra *Interim,* quod praenotatur: *Vermanung dem volck des Interims von irer opfermesse für zu lesen.* et incipit: *Ir geliebten in Christo Jesu vnserm Hern, In disem heiligen Ampt &c.* Contra *Missae Sacrificium* potissimum pugnat, et hic e typo descriptum dicitur.

IV. *fol.* 11. Aliud titulo: *Das Interim Illuminiret vnd aufgestrichen mit seinen angeborenen natürlichen farben &c.* et: *Von Interim ein Judicium.* Autoris nomen indicatur his literis *L. R. C. A.* Initium est: *Vom Interim zu schreyben ist sorglich vnd mislich &c.* Coloribus sex causticis adumbratur *Formula Carolina.* Ad calcem: *Datum Augspurg Sonnabents nach Jacobi Apostoli. Anno 1548.* Adfunt Notae marginales, totumque iterum e typo descriptum adseritur.

V. *fol.* 19. *Wittebergensium* quorundam Exceptiones contra *Interim* germ. *Ettlicher von Witteberg bedencken auff das Interim.* Initium: *Erstlich das man für gibt, wie die Principal vnnnd haubtartickbl &c.* Percurruntur Capita de Iustificatione, Ecclesia, Sacramentis, Confessione, Satisfactione &c.

VI. *fol.* 31. *Wittebergensium* et *Lipsiensium* Consilium contra *Interim* germanice: *Ratschlag der Hochgelertten zu Witteberg vnd zu Leiptzig, das das Interim keins wegs, keim Christen anzunemen sey. 1548.* Initium: *Vnns*